Paus Franciscus wil vrede, de NAVO nog niet

Het is een proxyoorlog tussen wereldmachten, lijkt de Paus te willen benadrukken

foto M. Marks/Missio

Paus Franciscus heeft in relatie tot Oekraïne enkele uitspraken gedaan die in de Westerse wereld met gemengde gevoelens zijn ontvangen. Zo riep hij onder meer journalisten op "om te blijven onderzoeken en bestuderen wat er in de wereld gebeurt, om het te blijven vertellen zoals het is. Het is uw dienst aan het land en ik zal u eeuwig dankbaar zijn voor alles wat u doet" (Corriere Della Sera, 3 mei 2022). De media gingen niet in op de vraag wat de paus hiermee bedoelde. Nu er steeds zwaarder en steeds verder reikend oorlogsmaterieel naar Oekraïne wordt getransporteerd, zoekt Mirjam Ateş-Snijdewind naar een antwoord.

Nieuw Wij OPINIE 29 augustus 2022 bijgewerkt 8 september 2022

De Paus deed meer uitspraken die vragen opriepen. Zo zei de paus op 3 mei 2022 in datzelfde interview met Luciano Fontano in de *Corriere Della Sera*[1]: "Misschien was het 'het geblaf van de NAVO aan de poort van Rusland', dat Poetin ertoe aanzette de invasie in Oekraïne te ontketenen. Ik kan niet zeggen of zijn woede is uitgelokt, maar ik vermoed dat het misschien in de hand is gewerkt door de houding van het Westen." Dit heeft hij op 14 juni in het tijdschrift *La Civiltà Cattolica* herhaald, eraan toevoegend: "Ik verzet me wel tegen het versimpelen van deze ingewikkelde kwestie tot een strijd tussen goeden en slechten, zonder na te denken over de wortels en belangen ervan." Ook bekritiseerde de paus de wapenhandel en in het bijzonder "de escalatie in de productie van wapens."[2]

De media gingen niet verder in op de vraag wat de Paus hiermee bedoeld kon hebben. Maar wat is de teneur van zijn boodschap? Zou zijn boodschap de vrede dichterbij kunnen brengen?[3]

Wie wegen naar vrede zoekt, dient zich af te vragen of er genoeg bekend is van een conflict. Of betrokken partijen genoeg gehoord zijn. Of er punten zijn te vinden die kunnen helpen een oplossing dichterbij te brengen. De paus gaf indicaties, waarmee hij als geestelijk leider ons *allen* ongetwijfeld aan het nadenken heeft willen zetten om ons vervolgens in te kunnen spannen voor een duurzame vrede, gebaseerd op gerechtigheid, niet op macht. Welke wapenfeiten zijn er zoal bekend van de NAVO en Rusland? Kunnen deze misschien leiden richting een oplossing?

In 1990, werd president Gorbatsjov door diverse Westerse politieke leiders, Baker, Bush, Genscher, Kohl, Gates, Mitterrand, Thatcher, Hurd, Major en NAVO-chef Woerner, verzekerd dat de NAVO, na de hereniging van Oost- en West-Duitsland geen centimeter dichter bij het Oosten (de Sovjet-Unie) zou komen. De vrijgegeven National Security Archives met foto's erbij, zijn er stille getuigen van.[4]

De sfeer in die jaren was er een van vrienden onder elkaar, die het 'nieuwe' Rusland welkom heetten in het Huis van Europa. In die sfeer besloot Gorbatsjov, als president van de Sovjet-Unie, samen met zijn collega's van Rusland (Jeltsin) en Oekraïne (Ivasjko) de Sovjetstaten in december 1991 de zelfstandigheid te geven die zij wilden en daarbij het Warschaupact, dat niet meer nodig leek, op te heffen.[5]

Voorgeschiedenis

Zou de paus doelen op deze voorgeschiedenis? Een voorgeschiedenis die niet los te zien is van de stap van Clinton in 1997 om de NAVO toch uit te breiden, ook al raadden vooraanstaande Amerikanen hem dat ten zeerste af en spraken van een 'politieke vergissing van historische omvang'.[6]

In twee golven (1999 en 2004) sloot vervolgens het merendeel van de westelijk gelegen, voormalige Sovjetstaten zich bij de NAVO aan.[7] [8] [9] Tot groot ongenoegen van Rusland.

De toen nog pro-westers ingestelde president Poetin bood bij de tweede golf aan dat Rusland ook lid van de NAVO zou kunnen worden, iets waar verschillende Europese landen wel oren naar hadden, maar de VS niet.[10]

Een ander moment waar de paus wellicht aan dacht toen hij zei *'*dat de NAVO blafte aan de poorten van Rusland', kan 2008 zijn geweest, toen de NAVO-top besloot ook met de voormalige Sovjetrepublieken Oekraïne en Georgië uit te breiden, de directe buren van Rusland. (Oekraïne is een land waar al eeuwenlang miljoenen Russen in verbondenheid met Oekraïners wonen.)[11]

Dit besluit was voor Poetin een stap te ver, wat hij liet weten op de top in Boekarest. 'De NAVO aan de grens met Rusland zal de veiligheid van het land in gevaar brengen.', en 'Een derde van de bevolking in Oekraïne betreft etnische Russen.'[12] [13] Poetin's zorgen werden echter van tafel geveegd.

Doelde de paus wellicht op dit besluit, toen hij zei te vermoeden "dat het misschien in de hand is gewerkt door de houding van het Westen"? Of slaan 'de houding van het Westen' en 'wortels en belangen' wellicht op het volgende?

Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991, was sprake van een toenemende Amerikaanse economische, militaire en politieke invloed op Oekraïne en Georgië. Begin deze eeuw ging president G.W. Bush op bezoek in Tbilisi (Georgië, 2003). Vicepresident Biden bezocht Kiev in die jaren zeer regelmatig om contracten af te sluiten. In Moskou moedigde Biden in 2012 studenten op meerdere universiteiten aan, om vooral niet op Poetin te stemmen. Ook Hillary Clinton frequenteerde Kiev, evenals o.a. George Soros en de CIA.[14]

In december 2013[15] weigerde de Russisch gezinde president Janoekovitsj de EU associatie-overeenkomst met een lening van 17 miljard dollar van het IMF te tekenen. Hij gaf de voorkeur aan het hulppakket van Rusland ter waarde van 15 miljard dollar met een korting op Russisch aardgas.[16]

De onlusten, die al sinds november 2013 plaatsvonden, namen na dit besluit in hevigheid toe. Het was in die tijd dat het later uitgelekte telefoongesprek plaatsvond tussen de Amerikaanse onderminister voor politieke zaken van Europa, Victoria Nuland, met de Amerikaanse ambassadeur in Kiev, Jeffrey Pyatt, waarin zij spraken over de Amerikaanse strategie voor een politieke overgang in Oekraïne en over wie wel en niet aan de macht moeten komen…[17]

Dat vroege voorjaar waren diverse Amerikaanse, Nederlandse en andere Europese politici ook in Kiev. Enkele van hen spraken tot de aanwezigen op het 'Euro Maidan', zoals het genoemd werd.[18]

In februari 2014 mondden de onlusten uit in de 'Maidan Revolutie', het Maidan bloedbad, vanwege de vele honderden doden en gewonden onder de aanhangers van Janoekovitsj.[19] Volgens eigen zeggen adviseerde vicepresident Biden, die toen in Kiev was, Janoekovitsj 'weg te lopen van Oekraïne.'[20] Er kwam een Amerika-gezinde interim-regering (zie het gesprek van Nuland-Pyatt) die vervolgens het multi-miljoenen dollar IMF-pakket in mei 2014 accepteerde, niet lang voordat de Amerika-gezinde oligarch Porosjenko aan de macht kwam.

Daarbij was 2014 ook het jaar van de massamoord in Odessa op de Russischsprekende bevolking.[21] Bij beide geweldsuitbarstingen speelden neo-nazi's een belangrijke rol. Porosjenko verbood niet alleen het Russisch, maar maakte voor de Oekraïense televisie duidelijk dat Russischsprekende bewoners "...geen banen, geen pensioenen, geen scholen en kinderdagverblijven meer kregen en dat hun kinderen in schuilkelders zullen verblijven, zodat ze niet in staat zijn iets te doen."[22] Ook water en elektriciteit waren niet meer vanzelfsprekend. Toen bewoners hiertegen in opstand kwamen, liet Porosjenko het leger clusterbommen op zijn eigen burgers in Donetsk en Loegansk gooien. Het was het begin van een oorlog, die tot op heden gaande is, en waar veel fascistische- en neo-nazigroeperingen, zoals Azov, actief zijn.[23]

Poetin heeft hier herhaaldelijk aandacht voor gevraagd en zowel de Oekraïense overheid als internationale leiders opgeroepen dit geweld te (helpen) stoppen.[24] En te zorgen dat de Minsk akkoorden uit 2014 en 2015, waarin enige mate van zelfbeschikkingsrecht was vastgelegd, werden nageleefd. Hij sprak tegen dovemansoren.

Er worden in Oekraïne rechts-extremistische kinderkampen georganiseerd waar, bij schietoefeningen, de instructie luidt: "Never aim at people. But we don't consider separatists as people. So, you should aim at them."[25]

Sinds 2014 zijn in die regio volgens de VN al zo'n 14.000 mensen gedood in die regio[26], onder wie circa 9.000 burgers (Oost-Oekraïners en Oekraïense Russen)[27]. Insiders spreken over genocide.[28] In 2017 zijn rond de 2,5 miljoen Oost-Oekraïners naar Rusland gevlucht. 'Demilitarisering en denazificering' waren de doelen van Poetin toen hij op 24 februari jl. zijn troepen naar de – door de bevolking in 2014 uitgeroepen – Volksrepublieken Donetsk en Loegansk stuurde. Ook die boodschap werd van tafel geveegd door het Westen.

Een laatste opmerking die de paus mogelijk in gedachten had bij zijn uitspraak over de NAVO is die van NAVO's secretaris-generaal Stoltenberg in 2016 tijdens de NAVO-top in Warschau: "De beste verdediging van het NAVO-bondgenootschap is door Rusland permanent te dreigen met een nucleaire oorlog, door te zorgen dat elk lokaal conflict waarbij Rusland betrokken is in Oost-Europa onmiddellijk wordt omgezet in een alomvattend conflict tussen Rusland en de hele NAVO."
Op de Russische televisie liet de toen 85-jarige Gorbatsjov zijn reactie horen: "NAVO-leiders spreken alleen maar over defensie, over verdediging, maar eigenlijk zijn ze bezig met de voorbereiding van offensieve operaties. Al die retoriek in Warschau heeft geen ander doel dan de oorlog te verklaren aan Rusland."[29]

De situatie is uiterst complex. "We zien niet het hele drama zich ontvouwen achter deze oorlog", liet de paus nog weten, waarbij hij het lijden van de mensen benadrukte. Het is een proxyoorlog tussen wereldmachten, waar toch nooit een 'winnaar' uit voort kan komen. Iedere partij die denkt dat nog meer geweld leidt tot overwinning, is een verliezer omdat hij niets geleerd heeft van de twee wereldoorlogen van vorige eeuw. We zijn toch verliezers, als we geloven in 'de macht van de sterkste'?

Het streven naar zo'n 'overwinning', die bovendien vanwege kernwapens levensgevaarlijk voor de wereld kan zijn, ontkent onze waarden, onze menselijkheid en veroorzaakt louter diep leed, haat en verbittering, naast alle vernietiging. Laten we vanuit onze waarden bezien hoe we kunnen zoeken naar oplossingen, naar vrede. Waarden als gelijkheid, rechtvaardigheid, respect, betrouwbaarheid, eerlijkheid, veiligheid, liefde, compassie, verbondenheid…

Het kan haast niet anders dan dat Paus Franciscus met zijn uitspraken en oproepen hierop doelde. Bij het zoeken naar meer informatie en de bestudering ervan, bemerkte ik dat er nog veel is dat we niet weten en dat wel belangrijk is om mee te nemen bij onze afwegingen om een gewogen oordeel te kunnen vormen. Daarom heb ik bovenstaande feiten benoemd. Opdat we ons kunnen inzetten voor een rechtvaardige en daarmee duurzame vrede.

Hoe? In ieder geval is het luisteren naar alle betrokken partijen noodzakelijk. En ons hart durven openen – ook voor ieder die we menen te moeten haten. Het gaat niet om 'good guys & bad guys'. Het goede en het slechte is in de kiem in ieder van ons. De vraag is: zijn we bereid om in onszelf en bij elkaar het goede naar boven te halen?

We mogen van mening verschillen, maar laten we de belangrijke oproep van de paus proberen na te leven: "Heb de moed om vrede te stichten."

Mirjam Ates-Snijdewind
is onder meer voorzitter Religies voor Vrede Nederland en heeft dit artikel op persoonlijke titel geschreven.

Noten

[1] Corriere Della Sera 03.05.2022 (English available); Washington Post 20.05.2022; Vatican News 14.06.2022; NRC-blog 14.06.2022; Trouw 15.06.2022.
[2] Corriere Della Sera 03.05.2022
[3] Dom Radio.
[4] https://nsarchive.gwu.edu/briefing-book/russia-programs/2017-12-12/nato-expansion-what-gorbachev-heard-western-leaders-early
[5] The previous Warschaupact.
[6] https://www.armscontrol.org/act/1997-06/arms-control-today/opposition-nato-expansion.
[7] Video with map NATO-countries, with expansions.
[8] BBC map with NATO-situation anno 2022.
[9] Map with Militairy Bases of US around Russia.
[10] Marie-Thérèse ter Haar: 'Rusland en het Westen: Zijn zij nou gek of zijn wij het?'
[11] Peace-action 03.04.2008.

[12] Marie-Thérèse ter Haar: 'Rusland en het Westen: Zijn zij nou gek of zijn wij het?'
[13] NATO-Top in Boekarest: part of speech president Putin;
- article about the NATO-Top and Putin; en
- Putin tells NATO: "let's be friends".

[14] Marie-Thérèse ter Haar: 'Rusland en het Westen: Zijn zij nou gek of zijn wij het?'
[15] Ukraine To resume talks with IMF soon, says Yanukovych, Ukraine News Agency, 10.12.2013
[16] https://www.oaklandinstitute.org/walking-west-side-world-bank-and-imf-ukraine-conflict
[17] https://www.eutimes.net/2022/03/leaked-audio-shows-obama-biden-plotting-regime-change-in-ukraine-during-2014-maidan/ met video with the leaked telephonecall.
[18] NRC in retrospect 19-02-2019.
[19] 'Snipers at Maidan': The untold story of a massacre in Ukraine - BBC Newsnight 12 February 2015 over wat er in Maidan plaatsvond 1jaar eerder https://www.youtube.com/watch?v=mJhJ6hks0Jg.
[20] The 2nd article of this link, 'Biden's role in fuelling the revival' tells how Biden later boasts that he told Yanukovych to 'walk away of Ukraine'.
[21] Odessa massacre. Note that the number of '39' deaths should be 41.
[22] 'Video fragment of the speech of President Poroshenko https://youtu.be/CXo_34ZfIxs
[23] Neo-Nazi threat in new Ukraine' BBC Maart 2014: https://youtu.be/5SBo0akeDMY;
- 'Inside A White Supremacist Militia in Ukraine', TIME 2019: https://youtu.be/fy910FG46C4 ;
- Neo-Nazi video of Patrick Lancaster: April 2022 Woman Found Tortured in School Basement "Military Base" in Mariupol #swastika https://youtu.be/9EjqnCo060k
- 'Banderists Indoctrinate Ukrainian Children Into Blowing up Donetsk & Torching the Kremlin'; "Fight, kill, fulfill the tasks of the West" https://www.stalkerzone.org/banderists-indoctrinate-ukrainian-children-into-blowing-up-donetsk-torching-the-kremlin/
- "To fight, kill, fulfill the tasks of the West" - "Bandera Readings" in Kiev, Ukraine: https://youtu.be/03AqKuCg96I
- and the shocking age-restricted Azov video 'Ukraine Crisis: Donbass - Chronicle of Genocide' (2014) https://youtu.be/k1DBwWHmyk4 "…there is a certain category of people who just need to be killed."- min. 1:31:24.
- https://www.hetnieuwsmaardananders.nl/nl/buitenland/292463/ How the Western media have been silent for years about the war in Donbass and Neo-Nazism in Ukraine.

[24] https://nos.nl/artikel/664762-poetin-stop-geweld-oekraine;
- https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/buitenland/artikel/5272983/poetin-oorlog-rusland-oekraine-genocide;
- https://www.ad.nl/buitenland/poetin-wil-veroordeling-van-oekraiens-geweld~aab3150b/;
- https://www.bbc.com/news/world-europe-59599066
- Full speech Putin February 21, 2022 (deels historie, deels recente situatie).

[25] 'Nationalist camp in Ukraine trains kids to kill -AP' https://youtu.be/EsHBdyqKpfo and
- 2017 Azov children camp https://youtu.be/jiBXmbkwiSw 'I want to bring up a warrior', The Guardian.
- American and Canadian military officers meet uniformed member of the neo-Nazi Azov-battalion during a multinational training's session in November 2017 in Ukraine.

[26] UN Seventy-Fourth Session 20.2.2020: 14.000 doden https://press.un.org/en/2020/ga12241.doc.htm
[27] About 9.000 civilian deaths https://www.thecitizen.co.tz/tanzania/news/international/how-many-lives-has-the-war-in-donbass-taken--3724098
[28] Article: 'The mass extermination of Donbass residents by Ukrainian Security Forces has 'all the signs of Genocide' FBP: https://fondfbr.ru/en/articles/donbass-genocide-en/ and
- https://www.martinvrijland.nl/archief/alles/regering-kiev-voert-genocide-uit-in-oost-oekraiense-stad-donbass/
- https://www.hetnieuwsmaardananders.nl/nl/buitenland/292463/

[29] Marie-Thérèse ter Haar: 'Rusland en het Westen: Zijn zij nou gek of zijn wij het?' page 8 and
- Blog Marie-Thérèse ter Haar: https://www.ruslandacademie.nl/blog/ - GorbatsjovEinde

Voor verderde verdieping:

- Informative article from 2014 of John Pilger 'In Ukraine, the US is dragging us towards war with Russia.
- Democracy Now interviews Prof. Jeffrey Sachs 'US Policy & West's False Narrative' https://youtu.be/wmOePNsNFw0
- Prof. J. Sachs: A negotiated peace is… https://amp-cnn-com.cdn.ampproject.org/c/s/amp.cnn.com/cnn/2022/04/20/opinions/sachs-ukraine-negotiation-op-ed/index.html.
- https://www.thepostil.com/our-latest-interview-with-jacques-baud/ an analysis about the recent situation in Ukraine.
- Jacques Baud: The goal is not to help Ukraine but to fight Putin.
- https://newkontinent.org/ukrainian-regime-led-by-media-darling-volodymyr-zelensky-kidnaps-student-dissidents-bans-opposition-parties-shuts-down-independent-media-commits-egregious-war-crimes-and-imposes-regressive-labor-la/
- https://geopolitics.wiki/wolfowitz-doctrine/ The Wolfowitz Doctrine about the leadership (the hegemony) of the USA; and the article: 'Why the US and Russia will never see eye to eye' https://qrius.com/wolfowitz-doctrine-us-russia/
- "Overextending and Unbalancing Russia" 2019, Rand Corporation (Advisory Board of the Pentagon)
- https://globalbridge.ch/wp-content/uploads/2022/07/Sovereigntys-Other-Half-·-How-International-Law-Bears-on-Ukraine-1.pdf; https://openbaararchief.nl/ww3/2022/08/01/de-afscheiding-van-donbass-uit-oekraine-was-geen-schending-van-het-internationaal-recht/ door Emeritus Professor of Political Science David C. Hendrickson.